

DOI 10.36074/05.06.2020.v2.43

ТЬЮТОРСТВО ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

ORCID ID: 0000-0002-5178-3581

Кравченко Ірина Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри педагогіки і психології вищої школи

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

УКРАЇНА

Сучасний соціально-економічний, суспільно-політичний розвиток України, євроінтеграційні процеси, освітні реформи зумовлюють пошук нових форм, методів, технологій навчання, які сприятимуть підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців. Однією з найефективніших на сьогодні вважається тьюторська технологія, яка набула свого поширення у багатьох країнах світу, таких як: Велика Британія, США, Франція, Фінляндія, Польща, Німеччина та ін. [1]. Тьюторство належить до педагогічних інновацій, хоча виникло ще в XIV ст. в Англії і здебільшого було розповсюджено спочатку в педагогічних коледжах, елітних школах (типу англійських „публік скулз”), а згодом в Оксфордському, Кембриджському університетах, де й набуло свого оформлення [2].

Завдяки тому, що в тьюторській роботі реалізуються цінності індивідуалізації, свободи, самовизначення, осмисленого ставлення людини до власного життя, свого майбутнього [3], тьюторство набуває популярності й в українських закладах вищої освіти.

Аналіз проблеми дозволяє стверджувати про багатоваріантність підходів до самих понять «тьютор» і «тьюторство». Тьюторство переважно розуміється як інструмент діяльності тьютора. В Україні це явище найчастіше пов'язують з системою дистанційного навчання [4], що зумовлено особливостями адміністративно-організаційного устрою наших ЗВО. Ми ж вважаємо, що функції тьютора може виконувати й викладач вищої школи, що нівелює необхідність створення окремої посади тьютора, якої офіційно в Україні відповідно до Класифікатора професій поки що і не існує.

Тьюторство розуміємо у широкому і вузькому значенні. У широкому значенні тьюторство – це форма університетського наставництва, що передбачає офіційне призначення тьютора; мистецтво індивідуалізованого супроводу особистості впродовж її навчання в закладі освіти, так би мовити, це класичне розуміння цього феномену. У вузькому значенні – це універсальна педагогічна технологія, модель педагогічної діяльності з індивідуалізації навчання.

У реалізації тьюторської технології викладач-тьютор має дотримуватись таких етапів: 1) підготовчо-організаційного; 2) етапу розроблення тьюторської індивідуальної освітньої програми з вивчення навчальної дисципліни, 3) власне тьюторського супроводу, 4) заключного [5].

Перший етап передбачає проведення декількох лекцій і семінарів. На цих заняттях викладач-тьютор змальовує загальну перспективу вивчення предмету, створює ситуації зацікавленості предметом, мотивує студентів до вивчення навчальної дисципліни, створює умови для подальшої суб'єкт-суб'єктної, партнерської взаємодії. На цьому етапі викладач може максимально

використовувати найрізноманітніші методи та технології навчання (активні і інтерактивні методи, тренінги, дискусійні методи, мозкові атаки, кейс-метод, рольові ігри, тестування, бесіди, есе тощо), які б, до того ж, сприяли виявленню рівня знань, компетентностей студентів-тьюторантів, їх психологічних особливостей, мотивації, готовності до саморозвитку тощо.

На другому етапі викладач-тьютор має можливість врахувати індивідуальні особливості студентів, рівень їх попередньої підготовки, їх інтереси, здібності, запити, плани на майбутнє. Кожна індивідуальна тьюторська програма може включати різні за кількістю і складністю завдання. Розробка тьюторських індивідуальних освітніх програм дозволяє однаково ефективно організувати роботу з обдарованою студентською молоддю та невстигаючими студентами, розпочавши, за необхідності, із завдань спрямованих на «вирівнювання» знань [6].

На третьому етапі до лекційних і семінарських занять додаються групові та індивідуальні тьюторіали. Моделей, варіантів організації і проведення групових тьюторських занять існує багато [7]. Індивідуальні тьюторіали передбачають консультування викладачем-тьютором студентів з приводу виконання індивідуальних освітніх програм, поточне оцінювання виконаної роботи. На цьому етапі індивідуальна освітня програма може уточнюватись і корегуватись. Зміни вносяться в залежності від спільного аналізу успіхів і просувань студента на шляху освоєння знань, формування компетентностей. Варто зауважити, що консультування, відповіді на запитання студентів можуть надаватись не лише у визначений графіком термін, а й під час лекцій і групових тьюторіалів. Зауважимо, що індивідуальні тьюторіали можуть плануватись у дні консультацій викладача, що передбачаються графіком роботи професорсько-викладацького складу кожного закладу вищої освіти. Також консультування може здійснюватись і за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, без яких неможливо уявити сучасний освітній процес. Взаємодія між викладачем і студентом може бути встановлена і за допомогою електронної пошти, чат-технології, технологій змішаного навчання тощо [6].

Підкреслимо, що тьюторська технологія дуже легко поєднується з іншими педагогічними технологіями (ігровими, інтерактивними, тренінговими, дебатними, інформаційно-комунікаційними, портфоліо-технологією тощо). Зокрема, під час розробки індивідуальної освітньої тьюторської програми можна передбачити проектну діяльність, виконання певних проектів як індивідуальних, так і групових (дати можливість студентам самостійно обрати собі партнерів для його виконання). А представлення і оцінювання результатів індивідуальної освітньої тьюторської програми можна організувати за допомогою портфоліо-технології.

Слід розуміти, що за такої моделі педагогічної діяльності, тьюторський супровід обмежується, так би мовити, рамками навчальної дисципліни (хоча під час розробки індивідуальних освітніх програм може виходити на міждисциплінарний рівень) та часом вивчення предмету (семестр, рік). Тобто викладач є тьютором для своїх студентів у межах навчальної дисципліни, яку викладає, і впродовж часу, визначеного навчальним планом.

П'ятирічний досвід застосування даної тьюторської технології під час викладання освітніх курсів «Педагогіка вищої школи», «Педагогіка і психологія вищої школи» магістрантам різних факультетів Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова засвідчує її ефективність, значне підвищення рівня зацікавленості студентів предметом, підвищення їх

вмотивованості. Особливо позитивно студенти сприймають можливість вільного вибору питань, завдань з вивчення змісту освітнього курсу, залучення до розробки індивідуальної тьюторської програми.

Отже, універсальність тьюторської технології полягає не лише в її ефективності роботи зі студентами різного рівня попередньої підготовки, а й в можливості поєднання з іншими технологіями навчання. Застосування тьюторства за такої моделі не передбачає введення окремої посади тьютора, оскільки його функції у даному випадку виконує викладач (викладач-тьютор).

Тьюторська технологія є можливістю реалізації принципу індивідуалізації навчання студентів, суб'єкт-суб'єктних відносин «викладач-студент»; дозволяє раціонально організувати і контролювати великі обсяги самостійної роботи студента; забезпечує зміну ролі викладача на викладача-наставника, модератора, коуча, фасилітатора, інструктора, ментора, партнера, тобто тьютора.

Список використаних джерел:

- [1] Акініна, Н.Л. (2018). Тьюторство: зарубіжний досвід. *Історико-педагогічні студії: науковий часопис*, (11 – 12), 33 – 38.
- [2] Багрій, Т. (2016). Тьюторство в університетах Англії. *Освіта*, (13 - 14 (6 -13 квітня), 7.
- [3] Акініна, Н.Л. (2016). Тьюторство як технологія. *Освіта*, (13 - 14 (6 -13 квітня), 7.
- [4] Смікал, В.(2016). Тьюторство в системі дистанційного навчання. *Освіта*, (13 - 14 (6 - 13 квітня), 6
- [5] Kravchenko, I. (2019). Tutoring as a pedagogical technology of individualization of studying at the MA course. *European humanities studies: State and Society*, (1(II), 246 – 257.
- [6] Кравченко, І. М. (2019). Застосування тьюторства в умовах української вищої школи. *Наукові виклики : зб. матеріалів міждисциплін. наук.-практ. конф. до Всесвітнього Дня Науки*. (с. 96 – 99). 29 листопада, 2019, Київ, Україна. Вилучено із <http://futurolog.com.ua/publish/16/zbirnyk.pdf#page=96>.
- [7] Кравченко, І.М. (2016). Тьюторство: досвід. *Освіта*, (13 - 14 (6 - 13 квітня), 6 - 7.

DOI 10.36074/05.06.2020.v2.44

ФОРМИ ТА ЗМІСТ РОЗВИТКУ ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У СВІТІ

Дудко Наталія Василівна

канд.пед.наук, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

УКРАЇНА

Актуальність дослідження визначається особливим значенням, яке набула освіта дорослих в Україні та в світі останнім часом. У нашій країні вона пов'язана з корінними соціально-економічними трансформаціями в суспільстві. Реорганізація вітчизняної економіки та суспільства в цілому призводить до реструктуризації виробничих галузей, значних змін на ринку праці, скорочення низки традиційних робочих місць, появи нових професій і висунення додаткових вимог до вже наявних. У відповідь на нові потреби ринку посилено розвивається освіта дорослих, яка перемикається в режим різноманітної та мобільної системи освітніх послуг, інтеграції традиційно сформованої системи з навчальними закладами нового типу.